

Rozdział I. Początki świata, początki słowa

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
<i>Dzieje Utanapisztima</i> <i>Deukalion i Pyrra</i>	• odtwarza najważniejsze wydarzenia obu tekstów • wskazuje przyczyny potopu w jednym z tekstów • wie, że obydwa teksty reprezentują mit jako gatunek literacki	• relacjonuje przebieg wydarzeń z obu tekstów • wskazuje przyczyny potopu w obu tekstach • przypomina cechy mitu jako gatunku literackiego	• porównuje przebieg wydarzeń w obu tekstach • wskazuje przyczyny i wymienia znaki potopu w obu tekstach • wyjaśnia, dlaczego oba teksty reprezentują mit jako gatunek literacki	• wymienia i komentuje podobieństwa w przebiegu wydarzeń • określa symbolikę elementów świata przedstawionego w obu tekstach • wyjaśnia uniwersalne znaczenia obu mitów
Stary Testament <i>Dzieje Noego. Potop</i>	• wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu • przedstawia i krótko charakteryzuje Noego • wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego	• krótko streszcza przebieg wydarzeń • odtwarza polecenia i ostrzeżenia skierowane przez Boga do Noego • wskazuje symboliczne elementy świata przedstawionego	• porównuje przebieg wydarzeń z tekstu biblijnego i tekstów mitów • określa relacje między Bogiem a Noem • przypomina definicję motywu, wylicza istotne motywy z tekstu	• wskazuje wydarzenia o charakterze symbolicznym, komentuje je • wyjaśnia symboliczny sens przymierza zawartego przez Boga z Noem • podaje przykłady utworów literackich, filmowych, w których zostały wykorzystane motywy z tekstu biblijnego, wyjaśnia ich rolę w utworach

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
Anna Świderkówna <i>Biblijny i niebiblijny potop</i>	• wie, że tekst należy do literatury naukowej • wydobywa z tekstu informacje geograficzne i historyczne • wymienia utwory literackie przywoływane w tekście	• określa tematykę tekstu • wskazuje fragmenty przedstawiające fakty, odtwarza je • wymienia wspólne motywy występujące w przywołanych w tekście utworach	• wydobywa z tekstu tezy • wskazuje fragmenty zawierające opinie autorki, ustala, czego dotyczą • na podstawie tekstu przedstawia różnice między zawartością mitów a treścią tekstów biblijnych	• odtwarza argumenty przedstawione przez autorkę • wskazuje fragmenty zawierające wnioski, odtwarza je • na podstawie tekstu przedstawia literackie losy motywu potopu
Nowy Testament <i>Miłosierny Samarytanin</i>	• wymienia elementy świata przedstawionego • wymienia bohaterów opowieści Jezusa • wyjaśnia dwa znaczenia słowa <i>samarytanin</i> (<i>Samarytanin</i>)	• odtwarza przebieg wydarzeń • przedstawia i krótko charakteryzuje bohaterów przypowieści Jezusa • wyjaśnia, czym się cechuje postawa samarytańska	• omawia sposób prowadzenia narracji • nazywa wartości, reprezentowane przez bohaterów • podaje przykłady postawy samarytańskiej	• wyjaśnia, dlaczego tekst jest przypowieścią • wyjaśnia moralny sens przypowieści • wyjaśnia, jakie znaczenie dla świata mają ludzie o postawie samarytańskiej
Platon <i>Uczta</i> (fragmenty)	• zbiera informacje na temat postaci Erosa, • na podstawie tekstu wypisuje cechy Erosa, • układa pytania na podstawie rozmowy przedstawionej w tekście	• porządkuje informacje dotyczące Erosa, • zestawia cechy Erosa, • dostrzega filozoficzny charakter ułożonych pytań	• na podstawie różnych źródeł przedstawia postać Erosa, • kojarzy postać Erosa z pojęciem miłości, charakteryzuje to uczucie na podstawie tezy zawartej w tekście, • wyjaśnia, czym zajmuje się filozofia	• przedstawia sposoby prezentowania postaci Erosa w różnych tekstach kultury, • przedstawia różne sposoby obrazowania motywu miłości w znanych tekstach, • wyjaśnia, czym zajmują się podstawowe działy filozofii

Rozdział II. Świat w słowach odbity?

Lektura i inne	Wymagania

teksty kultury	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Pogranicza realizmu	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wyjaśnia pojęcia <i>realny</i> / <i>realistyczny</i>	- wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej - podaje przykłady znanych mu utworów realistycznych	- rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej - określa stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych	- wyjaśnia cechy realizmu jako konwencji literackiej - dostrzega w utworach realistycznych metaforę, alegorię, symbol
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	- sporządza plan przedstawionych w utworze wydarzeń - wskazuje środki językowe przedstawiające walczące wojska - wskazuje elementy świata, którym przypisane zostały barwy - nazywa własne uczucia, wywołane lekturą tekstu - sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej	- tytułuje wyodrębnione wydarzenia - nazywa środki poetyckie służące przedstawieniu walczących wojsk - zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw - wskazuje wersy wywołujące uczucia odbiorcy, nazywa te uczucia - przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego	- wskazuje formy, pozwalające określić narratora, krótko go prezentuje - rozpoznaje kontrast jako zasadę prezentacji walczących wojsk - wyjaśnia symboliczne znaczenie barw - nazywa środki poetyckie, za pomocą których eksponowane są emocje i uczucia - porównuje Ordona jako postać historyczną i bohatera literackiego, formułuje wnioski	- wyodrębnia z tekstu części narracyjne, opisowe, refleksyjne - wyjaśnia funkcję kontrastu w budowaniu znaczeń tekstu - wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów - wyjaśnia, z czego wynika dynamika i emocjonalizm tekstu, określa ich wpływ na odbiorcę - wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy
Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali	- dostrzega cel i intencję wypowiedzi - zna i nazywa podstawowe środki retoryczne - prezentuje krótkie przemówienie	- wskazuje w tekście fragmenty, na podstawie których można określić cel i intencję wypowiedzi - wskazuje w tekście podstawowe środki retoryczne - prezentuje przemówienie, w którym wyraźnie eksponuje intencję, stosuje podstawowe środki retoryczne	- wie, jakimi sposobami można wyeksponować cel i intencję wypowiedzi - wyjaśnia, na czym polegają i czemu służą podstawowe środki retoryczne - prezentuje przemówienie, stosuje znane środki retoryczne, przedstawia argumenty	- formułuje wypowiedź, w której wyraźnie eksponuje cel i intencję - stosuje funkcjonalnie środki retoryczne w wypowiedzi - prezentuje przemówienie, przedstawia tezę, argumenty, kontrargumenty, stosuje różnorodne figury retoryczne

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
Czesław Miłosz <i>Dolina Issy</i> (fragment)	- wskazuje w tekście informacje, pozwalające ukonkretnić miejsce i czas opisanych wydarzeń, - wypisuje nazwy roślin i zwierząt	- określa dosłowną tematykę fragmentu, - dobiera z tekstu określenia do nazw roślin i zwierząt	- wskazuje fragmenty o charakterze refleksji, - komentuje sposób przedstawienia świata przyrody w tekście	- ustala tematykę refleksji, - określa relacje między bohaterem a światem przyrody
Gustaw Herling-Grudziński <i>Pierścień</i>	- dostrzega dwa ciągi wydarzeń przedstawionych w tekście - dostrzega narrację pierwszoosobową - wie, czym jest dygresja	- wskazuje podobieństwa obu historii - zbiera informacje o narratorze na podstawie jego wypowiedzi - wskazuje w tekście opowiadania dygresje	- porównuje obie historie, wskazuje podobieństwa i różnice między nimi - określa związki między narratorem a autorem opowiadania - określa tematykę i sposoby językowego wprowadzania dygresji w opowiadaniu	- określa budowę opowiadania, odtwarza kompozycję tekstu - charakteryzuje specyfikę narracji utworu - umie wprowadzić dygresje do własnej wypowiedzi
Sławomir Mrozek <i>Szuler</i>	- formułuje pytania, dotyczące elementów świata przedstawionego, co do których brak informacji w tekście opowiadania - wylicza bohaterów utworu, gromadzi o nich informacje zawarte w tekście	- dostrzega związki z przypowieścią wynikające z nieokreśloności elementów świata przedstawionego - próbuje określić typy osobowości reprezentowane przez bohaterów	- wyjaśnia symboliczne znaczenia motywu gry - przedstawia i określa postawy bohaterów	- próbuje odczytać naddane znaczenia utworu - wyjaśnia alegoryczne znaczenia postaw bohaterów
Paweł Huelle Weiser <i>Dawidek</i>	- odtwarza najważniejsze informacje dotyczące narratora - wymienia etapy życia narratora - odtwarza okoliczności zawarcia znajomości z Weiserem Dawidkiem przez bohaterów - odtwarza główne informacje dotyczące Weisera Dawidka	- układa najważniejsze wydarzenia z życia narratora w porządku chronologiczny - wymienia i nazywa plany czasowe fabuły - przedstawia codzienne życie bohaterów - przedstawia stosunek bohaterów	- charakteryzuje narratora - łączy etapy życia narratora z wydarzeniami historycznymi - wyjaśnia, na czym polegała niezwykłość postaci Weisera Dawidka - wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika odmiennosc	- określa i uzasadnia swoją opinię o narratorze - analizuje konstrukcję fabuły utworu - przedstawia i komentuje relacje łączące bohaterów - wykorzystując odwołania do utworu przedstawia problem

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
		do Weisera Dawidka	Weisera Dawidka	„inności” w świecie i stosunku ludzi do niej

Rozdział III. Światy odległe, światy nasze?

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Wyprawa w krainę cudowności	rozpoznaje w tekstach elementy fantastyki	podaje przykłady utworów, w których występują elementy fantastyki różnego rodzaju	wskazuje przyczyny wykorzystywania elementów fantastycznych przez twórców różnych dziedzin sztuki	próbuję wyjaśnić funkcje elementów fantastycznych różnego rodzaju
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i> (fragmenty)	- dzieli postacie dramatu na realistyczne i fantastyczne - opowiada o postępowaniu wskazanych bohaterów - uzasadnia, że utwór jest dramatem	- dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne - nazywa cechy charakteru i osobowości wybranych bohaterów, popiera je przykładami z tekstu - uzasadnia, że utwór jest tragedią	- określa czas i miejsce przedstawionych wydarzeń, potwierdza swe spostrzeżenia cytatami z tekstu - przedstawia motywy postępowania wybranych bohaterów - wyjaśnia pojęcie <i>tragizm</i>, wskazuje jego źródła w dramacie Słowackiego	- określa konwencję, w jakiej został zaprezentowany świat przedstawiony dramatu - komentuje i ocenia postępowanie bohaterów dramatu - wskazuje różnice między dramatem antycznym a dramatem Słowackiego

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
John Tolkien <i>Władca pierścieni</i> (fragmenty)	- wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze, wstępnie je omawia - wymienia motywy ważne dla znaczeń tekstu - tworzy opis przedmiotu o cechach realistycznych	- prezentuje elementy świata przedstawionego w utworze - na podstawie informacji z podręcznika wymienia kulturowe znaczenia motywu pierścienia - tworzy rozbudowany opis przedmiotu o cechach realistycznych	- wskazuje w tekście elementy podobne do świata przedstawionego baśni - wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu pierścienia w tekście - tworzy opis przedmiotu o cechach magicznych	- wyjaśnia, na czym polega specyfika świata przedstawionego w utworach fantastyki - porównuje sposób wykorzystania motywu pierścienia w tekście realistycznym i utworze fantastyki - tworzy opis przedmiotu, stosuje bogate słownictwo określające jego cechy
Józef Mehoffer <i>Dziwny ogród</i> (reprodukcja obrazu). Sztuka patrzenia	- wylicza elementy warstwy przedstawieniowej obrazu - krótko opisuje świat przyrody przedstawionej na obrazie, - komentuje tytuł dzieła	- wskazuje elementy realistyczne i niezwykle w warstwie przedstawieniowej obrazu - opisuje postacie przedstawione na obrazie - wstępnie określa nastrój panujący w świecie przedstawionym na obrazie	- określa relacje przestrzenne między elementami warstwy przedstawieniowej - opisuje relacje zachodzące między postaciami przedstawionymi na obrazie - wskazuje malarskie środki budujące nastrój obrazu	- wskazuje symboliczne znaczenia elementów przedstawionych na obrazie - opisuje relacje między postaciami a światem natury - zestawia atmosferę i nastrój obrazu z motywami arkadyjskimi
Aldous Huxley <i>Nowy wschodni świat</i> (fragmenty)	- określa czas przedstawionych wydarzeń, uzasadnia swą opinię odwołaniami do tekstu - odtworza proces stwarzania człowieka przedstawiony we fragmencie - próbuję przedstawić własną ocenę przedstawionego w tekście świata	- określa miejsce wydarzeń, przytacza i komentuje związane z nim cytaty - wskazuje cele, którym ma służyć działalność opisanego laboratorium - przedstawia własną ocenę świata opisanego w utworze	- wyodrębnia wypowiedzi bohaterów, na tej podstawie określa ich stosunek do rzeczywistości, w której się znajdują - przedstawia wpływ techniki na życie ludzi - dostrzega ironię jako sposób prezentacji świata	- na podstawie wypowiedzi narratora określa jego stosunek do opisywanego świata - komentuje i ocenia wpływ techniki, wynalazków na życie ludzi w opisanym świecie - wskazuje cel wykorzystania ironii w prezentowaniu świata
Stanisław Lem	wymienia przedmioty, miejsca,	wymienia niezwykle elementy	dostrzega motyw wędrówki,	wyjaśnia przenośne znaczenia

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
<i>Dzienniki gwiazdowe</i> (fragmenty)	zachowania ludzi znane z rzeczywistości • odtwarza podstawowe informacje o planecie i jej mieszkańcach • nazywa swoje odczucia wywołane przeczytanym tekstem	świata przedstawionego • wskazuje charakterystyczne cechy mieszkańców planety • przedstawia swoje opinie o literaturze science fiction	określa jej dosłowny cel • wymienia zaskakujące umiejętności i możliwości mieszkańców planety • porównuje literaturę fantasy i literaturę science fiction	motywu wędrówki przedstawionej w tekście • przedstawia sposób postrzegania człowieka przez mieszkańców planety • porównuje teksty reprezentujące różne typy fantastyki, wskazuje podobieństwa i różnice
Po co czytamy science fiction?	• wymienia cechy odróżniające fantastykę naukową od baśni	• wskazuje tematy podejmowane przez literaturę science fiction	• wyjaśnia, czym charakteryzuje się literatura science fiction	• komentuje przyczyny popularności literatury science fiction
Zestawiam, porównuję, formułuję wnioski	• gromadzi wskazany materiał do porównania • tworzy wypowiedź z zachowaniem trójdzielnej kompozycji	• samodzielnie gromadzi materiał do porównania • stosuje trójdzielną kompozycję w wypowiedzi, łączy logicznie części kompozycyjne	• samodzielnie gromadzi i porządkuje materiał do porównania • formułuje w wypowiedzi porównawczej tezę, uzasadnienie, wnioski	• świadomie, celowo i funkcjonalnie gromadzi i porządkuje materiał do porównania • tworzy spójną, logiczną, wyczerpującą wypowiedź, której tematem jest porównanie (osób, zjawisk, tekstów)

Rozdział IV. Fotografia naszego świata

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Ireneusz Dańko <i>Przekłeta woda</i>	• wie, że tekst jest reportażem	• wymienia cechy reportażu	• wskazuje cechy reportażu w tekście	• wyjaśnia, co odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej
Marek Miller <i>Reporterów sposób na życie</i>	• formułuje temat tekstu • zapoznaje się z definicją reportażu, odtwarza ją	• wyodrębnia w tekście fragmenty mówiące o cechach reportażu • wyjaśnia, kiedy tekst można nazwać reportażem	• wyodrębnia fragmenty o charakterze komentarza autorskiego • nazywa cechy charakteru przydatne w pracy reportera	• określa temat i kompozycję tekstu • wyjaśnia, na czym polega specyfika reporterskiego oglądu świata
Ryszard Kapuściński <i>Imperium</i> (fragmenty)	• odtwarza główne realia przedstawione w tekście • wskazuje zwroty, pozwalające rozpoznać autora-narratora • rozróżnia reportaż i reportaż literacki	• wyodrębnia z tekstu informacje o charakterze historycznym • gromadzi informacje związane z autorem- narratorem • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż literacki	• zestawia i porównuje informacje związane z czasem relacji i czasem historycznym • omawia relacje autora z opisywaną przez niego rzeczywistością • komentuje język reportażu literackiego	• określa związki i relacje między wszystkimi informacjami w tekście • komentuje refleksje autora na temat opisywanej rzeczywistości • uzasadnia, dlaczego tekst jest reportażem literackim

Rozdział V. Refleksja o naszym świecie

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopelniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Leszek Kołakowski <i>Mini-wykłady o maxi-sprawach. O podróżach</i>	- wypisuje z tekstu pytania sformułowane przez autora - wyodrębnia w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie - cytuje z tekstu fragment będący definicją podróży, odtwarza go własnymi słowami	- porządkuje wypisane pytania według zaproponowanej przez siebie zasady - określa zawartość treściową wstępu, rozwinięcia, zakończenia - przytacza za tekstem cechy charakterystyczne podróży	- wyszukuje w tekście przykłady antytezy i pytania retorycznego - wyodrębnia w tekście problem, argumenty, wnioski - wskazuje przyczyny, dla których człowiek podejmuje podróżę	- określa funkcję zastosowanych w tekście środków retorycznych - odtwarza kompozycję tekstu jako wykładu popularnonaukowego - odtwarza tok myślowy zawarty w tekście
Świat nie jest czarno-biały, czyli hipoteza i kontrargument	- wie, czym jest teza, a czym hipoteza - formułuje argumenty	- zestawia tezę z tezą przeciwną - zestawia w prosty sposób argumenty z kontrargumentami	- formułuje hipotezy dotyczące wskazanych problemów - sygnalizuje odpowiednimi zwrotami wprowadzenie kontrargumentów	- świadome stosuje zwroty językowe sygnalizujące hipotetyczność sądów - świadomie komponuje w wypowiedzi argumenty i kontrargumenty
Joanna Szczepkowska <i>O miłości pięknego do brzydkiej</i>	- zaznacza w tekście fragmenty opisowe - cytuje z tekstu wprost sformułowaną tezę - wskazuje neologizm, wyjaśnia jego budowę słowotwórczą i znaczenie	- komentuje zawartość fragmentów opisowych - odtwarza argumenty przedstawione w tekście - nazywa wartości, które można skojarzyć z zastosowanym w tekście neologizmem	- rozdziela w tekście różne rodzaje opisu, ustala ich funkcje - uzupełnia argumenty przedstawiane w tekście własnymi propozycjami - formułuje cel i intencje zawarte w tekście	- wyjaśnia, z czego wynika efekt zaskoczenia czytelnika, formułuje problematykę tekstu - wyjaśnia, w jaki sposób cel i intencje autora uwidaczniają się w tekście
Jerzy Pilch <i>Trzecie przebudzenie?</i>	rozpoznaje felieton wśród innych wypowiedzi publicystycznych	wyjaśnia, czym cechuje się felieton jako gatunek publicystyczny	charakteryzuje język felietonu	omawia felieton jako gatunek publicystyczny, wskazuje cel i intencje oraz sposoby ich eksponowania w tekście felietonu

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
Pierre Lévy <i>Drugi potop</i>	• przypomina najważniejsze elementy świata przedstawionego z biblijnej opowieści o potopie • wskazuje w tekście nawiązania do Biblii • na podstawie tekstu krótko charakteryzuje rzeczywistość informacyjną	• wskazuje w biblijnej opowieści elementy o charakterze symbolicznym • wyodrębnia z tekstu komentarze autora do fragmentów Biblii • na podstawie tekstu wymienia szanse i zagrożenia w rzeczywistości informacyjnej	• wyjaśnia symboliczne znaczenia zawarte w biblijnej opowieści • wyjaśnia, czemu służą przywołane fragmenty Biblii i komentarze do nich • wskazuje w tekście tezę autora zawierającą diagnozę współczesnego świata	• przedstawia biblijny motyw potopu i jego kulturowe znaczenia • formułuje wnioski dotyczące problematyki tekstu • rozpoznaje tekst jako artykuł prasowy, określa jego tematykę i problematykę, wyraża własną opinię związaną z przedstawianą przez tekst problematyką

Rozdział VI. Świat między wersami

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Przepis na interpretację	• czyta uważnie tekst z podręcznika, wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego	• próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego	• wymienia główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego	• wie, na czym polega i jak przebiega interpretacja utworu lirycznego
Wiliam Szekspir <i>Sonety</i>	• odtwarza podstawowe informacje na temat Szekspira	• odtwarza podstawowe informacje na temat Szekspira i jego	• na podstawie tekstu wprowadzenia wymienia tytuły	• wyjaśnia, dlaczego Szekspir jest uznawany za najsłynniejszego

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
	- formuluje główną myśl poznanych sonetów - wie, że sonet jest gatunkiem lirycznym	twórczości - nazywa główne motywy, występujące w poznanych sonetach - wymienia główne cechy sonetu jako gatunku lirycznego	dramatów Szekspira, wyjaśnia, na czym polega tragizm w dramatach Szekspira - odtwarza refleksje zawarte w poznanych sonetach - uzasadnia, dlaczego poznane teksty są sonetami	dramatopisarza świata - analizuje i interpretuje poznane sonety - analizuje budowę poznanych utworów, wskazuje w nich cechy sonetu, proponuje tytuły eksponujące zawarte w tekstach znaczenia
Adam Mickiewicz <i>Stepy akemańskie</i>	- wydobywa z tekstu informacje, pozwalające zidentyfikować przestrzeń - identyfikuje podmiot mówiący, wskazuje ujawniające go formy gramatyczne - wyodrębnia część opisową i refleksyjną utworu	- nazywa cechy przestrzeni - nazywa i przedstawia uczucia i emocje osoby mówiącej - wskazuje relacje między częściami kompozycyjnymi utworu	- wskazuje i nazywa środki poetyckie opisujące przestrzeń - rozpoznaje motyw wędrowca, określa dosłowne i przenośne znaczenie jego wędrowki - analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu	- omawia i komentuje poetycki obraz przestrzeni - wskazuje związki między obrazem natury i stanem psychicznym osoby mówiącej - wyjaśnia, dlaczego utwór reprezentuje sonet jako gatunek liryczny
Adam Mickiewicz <i>Nad wodą wielką i czystą</i>	- wymienia elementy opisanego krajobrazu - wypisuje czasowniki związane z osobą mówiącą	- wskazuje statyczne i dynamiczne elementy krajobrazu - ustala znaczenia sugerowane przez czasowniki, łączy je z życiem człowieka	- odczytuje symboliczne znaczenia związane z poszczególnymi elementami natury - odtwarza i komentuje sytuację liryczną przedstawioną w wierszu	- przedstawia i komentuje poetycki obraz natury w utworze - odtwarza refleksje osoby mówiącej; ustala, czego dotyczą
Cyprian Norwid <i>(Daj mi wstążkę błękitną...)</i>	próbuję odtworzyć sytuację liryczną przedstawioną w wierszu	wskazuje słowa klucze, próbuję uchwycić ich znaczenia naddane	określa osobowość osoby mówiącej, określa typ jej wrażliwości	odtwarza hierarchię wartości osoby mówiącej, określa jej stosunek do świata
Cyprian Norwid	próbuję ustalić, kim jest nadawca	próbuję odtworzyć relacje łączące	wyodrębnia metaforę, wyjaśnia jej	na podstawie wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
<i>Trzy strofki</i>	a kim odbiorca wypowiedzi	nadawcę i odbiorcę	znaczenia i rolę w wierszu	podmiotu lirycznego formuły refleksje dotyczące sposobu życia
Diego Velázquez <i>Panny dworskie</i> (reprodukcja obrazu). Sztuka patrzenia	- nazywa elementy przedstawione na obrazie - układa pytania, które można zadać w związku z sytuacją przedstawioną na obrazie	- analizuje sposób usytuowania poszczególnych elementów na obrazie - podaje propozycje wyjaśniające, jaka sytuacja została przedstawiona na obrazie	- omawia kompozycję obrazu, omawia rolę światła - wyjaśnia, co może intrygować odbiorcę obrazu	- wyjaśnia, w jaki sposób kompozycja obrazu podkreśla zawarte w nim znaczenia - wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tajemnica dzieła
Bolesław Leśmian <i>Dusiółek</i>	- wymienia dwóch głównych bohaterów utworu, rozpoznaje, który jest postacią realistyczną, który fantastyczną, uzasadnia swą opinię - wyodrębnia wypowiedzi Bajdały, ustala, do kogo są skierowane - wymienia epickie elementy utworu	- analizuje nazwy bohaterów, wyjaśnia ich budowę słowotwórczą i znaczący charakter - odtwarza zawartość treściową wypowiedzi Bajdały, na tej podstawie krótko charakteryzuje tego bohatera - wskazuje liryczne cechy utworu, określa nastrój	- wyodrębnia wypowiedzi narratora, analizuje ich słownictwo, na tej podstawie charakteryzuje narratora - określa stosunek Bajdały do Boga i świata przyrody - wyjaśnia, dlaczego utwór jest balladą	- wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega specyfika świata przedstawionego w utworze - dostrzega humor, ironię w prezentacji bohatera i jego stosunku do świata - porównuje utwór z innymi tekstami, reprezentującymi ten sam gatunek; wyjaśnia, na czym polega jego odmienność
Bolesław Leśmian <i>(W malinowym chruśniaku...)</i>	- wymienia elementy scenerii, w jakiej osadzona jest sytuacja liryczna utworu - wymienia wyrazy i ich formy gramatyczne, ujawniające bohaterów lirycznych - wymienia zaskakujące wyrazy,	- wyodrębnia elementy obrazu poetyckiego zawartego w tekście - określa relacje między bohaterami lirycznymi - wyjaśnia znaczenia zaskakujących, niecodziennych wyrazów i zwrotów	- analizuje środki poetyckie, za pomocą których wykreowany został obraz poetycki - określa nastrój utworu, wynikający z relacji między bohaterami - rozpoznaje neologizmy, wyjaśnia	- proponuje scenerię i rodzaje planów filmowych do projektowanego wideoklipu - proponuje efekty muzyczne do projektowanego wideoklipu podkreślające nastrój - wyjaśnia rolę neologizmów

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
	sformułowania		mechanizm ich tworzenia	w poetyckiej wypowiedzi
Bolesław Leśmian <i>Szewczyk</i>	- wymienia składniki tworzące sytuację liryczną, - wyodrębnia z tekstu wypowiedzi bohatera lirycznego, wskazuje ich adresata - cytuje powtarzającą się strofę, próbuje wyjaśnić jej rolę w kompozycji utworu	- wskazuje niezwykle elementy sytuacji lirycznej, - odtwarza treść wypowiedzi bohatera lirycznego własnymi słowami, - wymienia wszystkie powtarzające się elementy kompozycyjne utworu	- wymienia elementy symboliczne, - próbuje komentować wypowiedzi bohatera lirycznego, - nazywa gatunek utworu, wymienia jego gatunkowe cechy	- odczytuje znaczenia elementów symbolicznych, - na podstawie wypowiedzi bohatera lirycznego formułuje refleksje o charakterze filozoficznym, - wyjaśnia znaczeniową i kompozycyjną rolę powtarzających się elementów
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Przypowieść</i>	- odtwarza etapy procesu powstawania świata w utworze - wymienia elementy natury stworzonej przez Boga	- wskazuje i nazywa środki poetyckie służące wywołaniu efektów plastycznych - odtwarza sposób, przyczyny i cel stworzenia człowieka	- wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące ukazaniu dynamiki - przypomina znaczenie terminu przypowieść; wyjaśnia, jakie refleksje o człowieku przekazuje wiersz	- przedstawia świat wykreowany przez Boga, nazywa jego cechy - komentuje nawiązania biblijne, wyjaśnia sposób wykorzystania wątków biblijnych
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Biała magia</i>	- wydobywa z tekstu podstawowe informacje o bohaterce lirycznej - wyodrębnia jeden obraz poetycki, ustala, czego dotyczy	- proponuje przymiotniki określające bohaterkę wiersza - wyodrębnia kilka obrazów poetyckich, próbuje ustalić związki między nimi	- proponuje porównania określające bohaterkę wiersza - wskazuje metafory, próbuje odczytać ich znaczenia	- komentuje, w jaki sposób osoba mówiąca patrzy na bohaterkę - wypowiada się na temat poetyckich sposobów kreowania rzeczywistości
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Sur le pont d'Avignon</i>	- próbuje nazwać swoje wrażenia związane z utworem - podaje swoje skojarzenia	- proponuje głosową interpretację wiersza - wymienia motywy obecne	- określa nastrój utworu - wskazuje terminy i sformułowania związane z muzyką	- ustala, z czego wynika nastrój utworu - próbuje formułować hipotezy

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
	wywołane lekturą tekstu	w tekście		interpretacyjne związane ze znaczeniami tekstu
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Zaczarowana dorożka</i> (fragmenty)	- wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego - wskazuje elementy zabawne, żartobliwe - przekłada tekst na opowiadanie	- wskazuje fantastyczne elementy utworu, określa rodzaj fantastyki, - wskazuje źródła poetyckiego żartu - przekłada tekst na opowiadanie z elementami opisu i dialogu	- określa sposób łączenia realistycznych i fantastycznych składników świata przedstawionego - wskazuje poetyckie sposoby tworzenia niezwykłego żartobliwego, nastroju - przekłada tekst na fragment dziennika	- określa konwencję utworu - wyjaśnia wpływ kompozycji utworu na przekazywane emocje - przekłada tekst na scenariusz filmowy
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Małe kina</i>	określa dosłowny temat utworu, wskazuje wersy ujawniające temat wprost	wskazuje elementy opisowe	nazywa i określa atmosferę przedstawianej rzeczywistości	odczytuje stosunek osoby mówiącej do opisywanej rzeczywistości
Czesław Miłosz <i>Wiara, Miłość</i>	- wyjaśnia znaczenie słów będących tytułami wierszy - wymienia składniki prezentowanego świata	- odtwarza przykłady podawane przez osobę mówiącą na poparcie swych przekonań - wskazuje powiązania między elementami prezentowanego świata	- wskazuje w tekstach wersy o charakterze sentencji - wyjaśnia, jaki porządek panuje w świecie prezentowanym przez osobę mówiącą	- przedstawia własne rozumienie sentencji z wierszy - określa stosunek osoby mówiącej do prezentowanego świata
Czesław Miłosz <i>Piosenka o końcu świata</i>	- wie, że wiersz nawiązuje do motywu biblijnego - odtwarza wygląd opisywanego świata	- wskazuje wersy, w których bezpośrednio pojawiają się nawiązania do motywu biblijnego, komentuje ich zawartość treściową - nazywa cechy prezentowanego świata, wskazuje i nazywa poetyckie środki wywołujące efekty	- wyjaśnia, jaka wizja końca świata została przedstawiona w wierszu - relacjonuje zachowanie się ludzi, odtwarza ich sposób myślenia	- zestawia wiersz z tekstem biblijnym; formułuje wnioski, dotyczące wizji apokalipsy w obu utworach - formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
		plastyczne i dynamiczne		
Stanisław Grochowiak <i>Rozmowa o poezji</i>	- nazywa formę wypowiedzi wykorzystaną w wierszu, wskazuje, dla jakiego rodzaju literackiego jest ona charakterystyczna - odtwarza w mowie zależnej treść wypowiedzi jednej postaci	- odtwarza sądy bohaterki o poezji, proponuje określenia, nazywające te sądy - odtwarza w mowie zależnej treść wypowiedzi obu postaci	- zestawia porównawczo sądy o poezji obu postaci - zapisuje tekst jako scenę dramatyczną, proponuje didaskalia	- uogólnia sądy o poezji obu postaci, formułuje wnioski wynikające z porównania - redaguje tekst, w którym prezentuje własne sądy na temat istoty poezji
Stanisław Grochowiak <i>Brueghel (II)</i>	- ustala, kto, do kogo i o czym mówi - opisuje warstwę przedstawieniową reprodukcji obrazu Brueghela	- przedstawia okoliczności, w jakich wypowiedzane są słowa wiersza - zestawia warstwę przedstawieniową obrazu z dosłownymi znaczeniami wiersza	- wskazuje w tekście metafory, próbuje wyjaśnić ich znaczenia - formułuje wnioski wynikające z zestawienia warstwy przedstawieniowej obrazu i dosłownych znaczeń wiersza	- wyjaśnia przesłanie utworu, odczytuje refleksje na temat roli sztuki i artysty - zestawia tekst wiersza z reprodukcją obrazu biorąc pod uwagę ich znaczenia naddane
Stanisław Grochowiak <i>Pocałunek-krajobraz</i>	dostrzega w tekście połączenie dwóch sfer sygnalizowanych tytułem	przyporządkowuje poszczególne elementy rzeczywistości sferom sygnalizowanym przez tytuł	wyodrębnia obrazy poetyckie, wyjaśnia zasadę ich konstrukcji	komentuje sposób prezentacji przeżyć przez osobę mówiącą
Miron Białoszewski <i>Karuzela z madonnami</i>	- wyjaśnia, z czego wynika niezwykłość graficznego zapisu utworu - opisuje sytuację przedstawioną w wierszu	- wskazuje powtarzające się elementy tekstu; dostrzega, że są źródłem rytmu - wskazuje słownictwo sygnalizujące sytuację	- wyodrębnia części przedstawiające kolejne etapy ruchu karuzeli - podaje przykłady słownictwa związanego z kulturą wysoką; ustala, czego ono dotyczy	- określa rodzaj opisanego ruchu, wskazuje poetyckie sposoby prezentowania różnych jego faz - wyjaśnia cele zestawienia słownictwa potocznego i przerośniętego w tekście
Miron Białoszewski	wymienia elementy świata	określa sytuację, w jakiej znajduje	wymienia zdarzenia obserwowane	dostrzega nawiązania do

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopelniające (ocena: bardzo dobry)
<i>Przesuwa się...</i>	przedstawionego w wierszu które zna z własnego doświadczenia • wyjaśnia, z czego wynika niezwykłość budowy utworu	się osoba mówiąca • proponuje sposób odczytania wiersza, uwzględniający jego budowę	przez osobę mówiącą • wyodrębnia obrazy poetyckie sygnalizowane budową wiersza	biblijnego motywu stwarzania świata, komentuje wykorzystanie tego motywu w wierszu • porównuje wiersz z Przypowieścią Baczyńskiego, bierze pod uwagę temat i budowę obu tekstów
René Magritte <i>Zamek w Pirenejach</i> (reprodukcja obrazu). Sztuka patrzenia	• wymienia elementy krajobrazu przedstawionego na obrazie • wyjaśnia związek tytułu obrazu z jego warstwą przedstawieniową	• nazywa cechy wyglądu poszczególnych elementów krajobrazu • formułuje pytania dotyczące tego, co uznaje za zaskakujące, dziwne, niezwykle na obrazie	• wskazuje centralny element obrazu; wyjaśnia, z czego wynika jego niezwykłość • wskazuje elementy, które mogą mieć znaczenie symboliczne, próbuje je sformułować	• określa relacje kompozycyjne wszystkich elementów przedstawionych na obrazie • wypowiada się na temat swojego rozumienia znaczeń wynikających z obrazu
Zbigniew Herbert <i>Sprawozdanie z rajów</i>	• przypomina znaczenia związane z biblijnym motywem rajów • dostrzega sprzeczność zawartą w tytule wiersza; wyjaśnia jej źródło	• wydobywa z wiersza informacje dotyczące życia ziemskiego, porządkuje je • dostrzega i nazywa cechy języka utworu	• zestawia elementy związane z dwojakim funkcjonowaniem w utworze pojęcia raj • wyjaśnia znaczenie metafory zawartej w ostatnim wersie utworu	• formułuje wnioski wnioskujące z zestawienia dwóch rzeczywistości – rajskiej i ziemskiej • dostrzega ironię; ustala, czego dotyczy ta kategoria estetyczna
Zbigniew Herbert <i>Dusza Pana Cogito</i>	• wyjaśnia tradycyjne rozumienie tytułowego pojęcia, • wyodrębnia dwie sytuacje, w których zaprezentowany został Pan Cogito jako bohater liryczny	• identyfikuje tytułowego bohatera, wskazuje ujawniające go wersy, • prezentuje Pana Cogito jako bohatera utworu w obydwu przedstawionych sytuacjach	• dostrzega uosobienie jako poetycki sposób przedstawienia abstrakcyjnego pojęcia, wskazuje je w tekście, • charakteryzuje czasy, w których żyje Pan Cogito	• wyjaśnia cel zastosowania uosobienia, • przedstawia swoją interpretację utworu

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
Wisława Szymborska <i>Niebo</i>	- wskazuje w tekście wszystkie określenia tytułowego nieba - rozpoznaje lirykę bezpośrednią, wskazuje wersy ujawniające obecność osoby mówiącej	- nazywa środki poetyckie wykorzystane do przedstawienia motywu nieba, próbuje określić ich funkcję - nazywa cechy osoby mówiącej	- przedstawia obraz nieba zaprezentowany w wierszu - przedstawia wizerunek postaci mówiącej wyłaniający się z jej wypowiedzi	- porównuje obraz nieba z wizjami zawartymi w innych tekstach wykorzystujących ten motyw - odtwarza sposób postrzegania świata przez osobę mówiącą, wskazuje ważne dla niej wartości
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	- wymienia czynności wyliczane przez osobę mówiącą - wskazuje w tekście potoczne wyrazy i zwroty	- wyjaśnia, co łączy wymienione w wierszu czynności - wytacza granice zdań, zestawia je z ułożeniem wersów w strofach	- komentuje kolejność tytułowych wyrazów, proponuje uzupełniające je określenia - wskazuje w tekście metafory, próbuje wyjaśnić ich znaczenie	- komentuje sposób mówienia o ludziach, wymienia różnice w ich zachowaniu; wyjaśnia, z czego wynikają - określa język poetyckiej wypowiedzi, ocenia jego wpływ na obrazowanie tematu wiersza
Czytelnik pomiędzy sprzecznościami – o czytaniu wierszy (nie tylko Stanisława Barańczaka)	czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębnia informacje związane ze specyfiką twórczości S. Barańczaka	wyodrębnia z tekstu nazwy środków stylistycznych; wyjaśnia, na czym polega ich stosowanie	wyjaśnia, na czym polega specyficzność języka poezji S. Barańczaka	w podanych fragmentach odszukuje przykłady zjawisk charakterystycznych dla poezji Barańczaka, próbuje odczytać zawarty w nich sens
Stanisław Barańczak <i>NN próbuje sobie przypomnieć słowa modlitwy</i>	- wydobywa z wiersza informacje o realiach opisywanego świata - dostrzega nawiązania tekstu do modlitwy, wstępnie sygnalizuje odmienną wymowę wiersza w odniesieniu do modlitwy	- opisuje własnymi słowami świat zaprezentowany w wierszu - wskazuje nadawcę modlitwy, wyjaśnia znaczenia wynikające z jego nazwy	- wyjaśnia, jak wygląda życie mieszkańców opisanego świata - przedstawia wizerunek Boga zawarty w wierszu; wyjaśnia, z czyjego punktu widzenia jest on tworzony	- komentuje, jak wygląda rzeczywistość zaprezentowana w wierszu - formułuje wypowiedź przedstawiającą kto, do kogo, w jakich okolicznościach i dlaczego wygłasza tekst modlitwy

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
Stanisław Barańczak <i>Pan tu nie stał</i>	na podstawie tekstu i słownika frazeologicznego wypisuje zwroty frazeologiczne z czasownikiem stać	określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa dosłownie sytuację, w jakiej się znajdują	próbuje scharakteryzować nadawcę i odbiorcę, określa relacje między nimi	wyjaśnia znaczenia wynikające z przekształcenia zwrotów frazeologicznych; komentuje przenośne znaczenia utworu
Stanisław Barańczak <i>Łzy w kinie</i>	wyjaśnia, co mogą oznaczać łzy, przez jakie uczucia są wywoływane	dostrzega zestawienie ekranu kinowego z konfesjonałem, wskazuje w tekście sygnały tego zestawienia	wydobywa znaczenia wynikające z zestawienia	wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca ocenia świat uczuć współczesnego człowieka; uzasadnia, z czego wynika ta ocena
Marcin Świetlicki <i>Apokryf</i>	- wskazuje fragmenty przedstawiające bohatera wiersza - na podstawie definicji wyjaśnia, czym jest apokryf	- komentuje fragmenty przedstawiające bohatera wiersza - wskazuje cechy apokryfu w wierszu	- komentuje reakcje otoczenia na zachowanie bohatera - wyjaśnia, w jaki sposób zostały rozwinięte wątki biblijne w wierszu	- wyjaśnia, o jakich czasach i sytuacjach jest mowa w utworze - wyjaśnia, w jakim celu w wierszu wykorzystane zostały wątki biblijne
Marcin Świetlicki <i>Czwartek</i>	określa sytuację przedstawioną w wierszu	określa i charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi	określa emocje bohatera, wyjaśnia, co jest ich źródłem	wyjaśnia, jakie znaczenia odnajduje w tekście
Marcin Świetlicki <i>Filandia</i>	- wskazuje w tekście rzeczowniki, nazywające składniki opisywanego świata, łączy je z odpowiednimi dziedzinami życia - wskazuje w tekście określenia, na podstawie których można nazwać czas	- dobiera do rzeczowników określenia, na tej podstawie odtwarza wizje wykreowanego w tekście świata - łączy poszczególne elementy wykreowanego świata z poszczególnymi kategoriami czasu	- określa nastrój utworu; wskazuje, czym został wywołany i z czego wynika - łączy znaczenia z poszczególnymi kategoriami czasu	- nazywa wartości, które można połączyć z wizją prezentowanego świata - podaje propozycje wyjaśnienia tytułu, uzasadnia je; wskazuje i komentuje wersy, na podstawie których można sformułować znaczenia związane z tytułową krainą

Rozdział VII. Świat na scenie i ekranie

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Marek Mikos <i>O sztuce aktorskiej</i>	- wyodrębnia z tekstu fragmenty przedstawiające poglądy na temat wartości aktorstwa - wypisuje z tekstu nazwy kilku konwencji teatralnych, potrafi usytuować je w czasie	- porównuje przedstawione poglądy na temat wartości sztuki aktorskiej - omawia cechy gry aktorskiej związane z wybranymi konwencjami	- wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała ewolucja poglądów na temat wartości sztuki aktorskiej - wymienia wszystkie konwencje teatralne przedstawione w tekście, łączy je z odpowiednimi cechami gry aktorskiej	- wyjaśnia, na czym polega znaczenie aktora jako współtwórcy przedstawienia teatralnego - przedstawia wyczerpująco konwencje gry aktorskiej w teatrze współczesnym, łączy je z nazwiskami twórców
Marek Mikos <i>Teatr telewizji czy teatr w telewizji?</i>	wskazuje podobieństwa i różnice między teatrem telewizyjnym a teatrem żywego planu	wskazuje podobieństwa i różnice między teatrem telewizyjnym a filmem	wyjaśnia, jakie ograniczenia i jakie możliwości wiążą się z teatrem telewizyjnym w odniesieniu do teatru żywego planu i filmu	przedstawia wyróżniki teatru telewizyjnego; wyjaśnia, co decyduje o specyfice tej formy widowiska
Marek Hendrykowski <i>Skrzyżowanie mimo wszystko czyli filmowe hybrydy gatunkowe</i>	wyodrębnia z tekstu fragment zawierający definicję pojęcia <i>hybryda</i>, na jego podstawie wyjaśnia to pojęcie własnymi słowami	przypomina pojęcie <i>synkretyzm</i>; wyjaśnia, czym różni się ono od pojęcia <i>hybryda</i>	na podstawie fotosów z podręcznika i odpowiednich fragmentów tekstu omawia przykłady filmowych gatunków hybrydowych	formułuje własną opinię na temat wartości lub jej braku filmowych hybryd gatunkowych
W głąb filmowego kadru. Symbol i metafora w filmie. Co się stanie z filmem? A z kinem?	wyodrębnia z tekstu fragment wyjaśniający pojęcie filmowej metafory, na tej podstawie wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega filmowa metafora	wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory	na podstawie przykładów podanych w tekście wyjaśnia powstawania filmowej metafory	wskazuje na zamieszczonych przykładowych fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń, omawia te znaczenia

Rozdział VIII. Cały świat dla każdego

Lektura i inne teksty kultury	Wymagania			
	Konieczne (ocena: dopuszczający)	Podstawowe (ocena: dostateczny)	Rozszerzone (ocena: dobry)	Dopełniające (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Małgorzata Rybczyńska <i>Z sitkiem w eterze</i>	• omawia radiowe sposoby przyciągania i podtrzymywania uwagi słuchacza	• wskazuje źródła tematów radiowego przekazu	• omawia cechy języka radiowej informacji	• na podstawie tekstu wyjaśnia, na czym polega specyfika przekazu radiowego
Małgorzata Derwich <i>W szklanym okienku</i>	• wymienia członków ekipy telewizyjnej, określa role i zadania każdego z nich	• wymienia podstawowe cechy informacji telewizyjnej	• wymienia gatunki informacji telewizyjnej; wyjaśnia, czym się cechuje każdy z nich	• zna podstawowe terminy języka filmowego, potrafi je wyjaśnić
Świat w mediach – realny czy wykreowany?	• wymienia środki przekazu charakterystyczne dla kultury masowej	• wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>	• wymienia korzyści i zagrożenia związane ze środkami masowego przekazu	• przedstawia swój głos w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń związanych ze środkami masowego przekazu
List otwarty – głos w ważnej sprawie	• pisze list otwarty przez uzupełnianie podanego tekstu z lukami	• pisze samodzielnie list otwarty, stara się stosować odpowiedni styl	• pisze list otwarty, używa odpowiednich zwrotów, wykorzystuje odpowiedni styl	• pisze list otwarty, zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi
Radiowo-telewizyjne wtajemniczenia	• porządkuje informacje, które mogłyby się znaleźć w różnych rodzajach prasy i programów telewizyjnych	• proponuje spis ujęć, które składają się na filmową relację telewizyjną ze wskazanego wydarzenia	• sporządza fragment scenopisu reporterskiej relacji telewizyjnej	• dobiera i uzasadnia formę relacji reporterskiej na wskazany temat, przedstawia jej plan